

Przedmiotowy system oceniania dla klasy 8

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Zbigniew Herbert <i>Książka</i>	<ul style="list-style-type: none"> łączy tytuł z Biblią, wskazuje wersy, na podstawie których można dokonać takiego zestawienia; podaje podstawowe informacje o osobie mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje uosobienie jako sposób przedstawienia Biblii, cytuje odpowiednie fragmenty; przedstawia osobę mówiącą w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką funkcję pełni personifikacja jako środek poetycki, przedstawiający Biblię; charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje metafory występujące w wierszu, wyjaśnia ich znaczenie; podaje przykłady znanych mu nawiązań do Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; wyjaśnia znaczenie Biblii dla kultury europejskiej
Cudzymi słowami. O sztuce cytowania	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście cytaty 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady interpunkcyjne obowiązujące przy cytowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje cytaty w wypowiedzi ustnej i pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wprowadza cytaty do własnej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zastosowane w swojej wypowiedzi cytaty opatruje przypisami
Biblijne dziedzictwo – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wymienia imiona wybranych bohaterów biblijnych Starego i Nowego Testamentu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe informacje na temat bohaterów biblijnych wskazanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o Biblii wymienia nawiązania biblijne wskazane w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszukuje innych nawiązań biblijnych w kulturze omawia rolę Biblii jako tekstu kultury 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje nawiązania biblijne z pierwowzorem określa sposób przekształcenia pierwowzoru i cel nawiązania
Isabel Allende <i>Dwa słowa (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu utworu; przedstawia bohaterów opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> układa pytania dotyczące treści opowiadania; wyjaśnia, na czym polegały niezwykle umiejętności głównej bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> układa pytania dotyczące metaforycznych sensów opowiadania; próbuję sformułować ogólną opinię na jego temat 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na temat świata przedstawionego w utworze; wskazuje fragmenty poświęcone roli słów, komentuje je 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sposób prezentowania świata w opowiadaniu; na podstawie utworu wyjaśnia, jakie funkcje może pełnić język, podaje przykłady z tekstu
Słownikowe A... B... C... Rodzaje i funkcje słowników	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe rodzaje słowników; wyszukuje w słowniku potrzebne hasła 	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jakich słownikach szukać potrzebnych podstawowych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> zna różne rodzaje słowników; sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe 	<ul style="list-style-type: none"> w swojej pracy korzysta z różnych słowników; rozumie podstawowe skróty zawarte w hasle słownikowym 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie i funkcjonalnie korzysta ze słowników; zna budowę hasła słownikowego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Św. Paweł <i>Hymn o miłości</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia części kompozycyjne utworu, tytułuje je; wymienia określenia miłości 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wyliczone w tekście cechy miłości; wskazuje w tekście personifikację 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście określenia miłości, wyjaśnia ich znaczenie; określa styl wypowiedzi poetyckiej, nastrój i ton wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określa postawy człowieka zaprezentowane w tekście, komentuje je; uzasadnia, dlaczego utwór jest hymnem 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję użytych środków stylistycznych; samodzielnie formułuje wnioski na temat utworu
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy świata przedstawionego powieści; zapisuje plan wydarzeń wybranego wątku; przedstawia głównych bohaterów; zna cechy gatunkowe powieści historycznej; wskazuje w powieści cechy utworu epickiego 	<ul style="list-style-type: none"> stawia pytania dotyczące tekstu; określa tematykę wątków; opowiada zdarzenia; charakteryzuje głównych bohaterów; cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; wypowiada się na temat utworu, wyraża swoje zdanie; wymienia cechy gatunkowe powieści historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wydarzenia na podstawie cytatów; charakteryzuje bohaterów, uwzględniając ich przemianę; uzasadnia swoje zdanie, przedstawiając argumenty; uzasadnia, że utwór to powieść historyczna 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia losy bohaterów, uzupełnia wypowiedź cytatami z tekstu; ocenia działania bohaterów; omawia problematykę utworu; wypowiada się na temat wartości; wyciąga wnioski; opisuje walory utworu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje Chilona jako bohatera tragicznego; w interpretacji przywołuje konteksty historyczne i kulturowe oraz biograficzne; odczytuje ironię
Norman Davies <i>Europa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu odtwarza informacje o mitologicznej Europie, przedstawia ją 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treść mitu o porwaniu Europy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Europa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wyjaśnia symboliczne znaczenie mitu o porwaniu Europy 	<ul style="list-style-type: none"> sytuuje mit w kontekście kulturowym
Rozmowy na koniec wieku 3 (fragment). Z prof. Januszem Tazbirem o Europie rozmawiają Katarzyna Janowska i Piotr Mucharski	<ul style="list-style-type: none"> określa główny temat rozmowy; na podstawie wzoru pisze notatkę encyklopedyczną 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przywołanych w rozmowie polskich pisarzy, wskazuje zagadnienia, które poruszali; tworzy notatkę encyklopedyczną 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fakty od opinii, podaje ich przykłady z tekstu; samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, zachowuje zwięźłość i spójność tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości wspólne dla Europejczyków, przyporządkowuje je do odpowiednich kręgów kulturowych; tworzy notatkę encyklopedyczną, hierarchizuje w niej informacje, zachowuje zwięźłość i spójność tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> bierze udział w dyskusji na temat kulturowego dziedzictwa Europy, przedstawia argumenty i kontrargumenty

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Zacytować czy zrelacjonować? Mowa niezależna i mowa zależna	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia mowę niezależną od mowy zależnej; zapisuje poprawnie graficznie mowę niezależną 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca poprawnie mowę niezależną w mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca poprawnie mowę zależną w mowę niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i mowę niezależną 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i mowę niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu
Mitologiczne inspiracje – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów mitologicznych przywołanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe informacje na temat wskazanych bohaterów mitologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o mitologii; wymienia nawiązania mitologiczne wskazane w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszukuje innych nawiązań mitologicznych w kulturze; omawia rolę mitologii jako tekstu kultury 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje różne rodzaje dzieł sztuki, posługuje się odpowiednią terminologią; omawia nawiązania mitologiczne we współczesnej kulturze popularnej
Piotr Zwierzchowski <i>Herkules brat Supermana</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tematykę tekstu; przedstawia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje Herkulesa i Supermana; wskazuje cechy tekstu popularnonaukowego 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza plan kompozycyjny tekstu; na podstawie tekstu formułuje zasady sporządzania opisu bibliograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest „mitologia popkultury”; sporządza opis bibliograficzny, korzystając z wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> omawia nawiązania pomiędzy tekstami kultury przywołanymi w tekście; samodzielnie tworzy bibliografię do swoich prac, umiejętnie ją zapisuje
<i>Nec Hercules contra plures, czyli siła złego na jednego.</i> Frazeologizmy	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii; w podanych przykładach wskazuje poprawne związki frazeologiczne, układa z nimi zdania 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z odpowiedniego słownika, wyjaśnia znaczenie podanych frazeologizmów; poprawia błędy w podanych przykładach związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady sytuacji, w których można użyć wskazanych frazeologizmów; rozpoznaje i poprawia błędy frazeologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakim celu używamy frazeologizmów w wypowiedziach, jakie efekty może przynieść ich wykorzystanie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje celowo w wypowiedziach poprawne związki frazeologiczne
Agatha Christie <i>Dwanaście prac Herkulesa</i>	<ul style="list-style-type: none"> krótko przedstawia głównego bohatera; opowiada o przyczynach, przebiegu i rezultatach wybranego śledztwa 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera, przywołując opinie innych na jego temat; ocenia, które z zadań Herkulesa Poirota było najciekawsze, uzasadnia swoją opinię 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wybranego wydania przedstawia tok myślenia bohatera; przedstawia i omawia związek rozwiązywanych przez detektywa spraw z mitologiczną opowieścią o Heraklesie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia Herkulesa Poirota jako określony typ postaci, obecny w literaturze popularnej; przedstawia cechy powieści detektywistycznej, tworzy instrukcję, jak napisać dobry utwór tego rodzaju 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia inne teksty kultury (utwory literackie, filmy) o charakterze zbliżonym do utworów A. Christie; ocenia, na czym polega fenomen pisarki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Opowieści Okrągłego Stołu (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenia, wymienia rycerskie atrybuty, przedstawia podstawowe zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zwyczajach rycerskich, wyjaśnia, co oznaczały rycerskie atrybuty, hierarchizuje zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był i co symbolizuje okrągły stół, przedstawia rycerskie powinności, redaguje kodeks rycerskiego postępowania, zachowuje jednorodną formę czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był i co symbolizuje Święty Graal, nazywa główne cechy rycerza, wymienia najważniejsze dla niego wartości, redaguje kodeks rycerskiego postępowania, proponuje graficzny układ zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> w interpretacji utworu swobodnie odwołuje się do kontekstów historycznych i kulturowych; omawia obecność kodeksu rycerskiego we współczesnym świecie
Dotrzymujemy obietnicy. Zdradzamy sekrety słów. Synonimy, antonimy, homonimy	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje synonimy, antonimy i homonimy; podaje przykłady synonimów i antonimów 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy i antonimy w zadaniach i tekstach własnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie homonimów; wzbogaca swoje słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> używa w swoich wypowiedziach bogatego słownictwa; w sposób funkcjonalny i celowy stosuje synonimy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje homonimy dla osiągnięcia efektu artystycznego
Henryk Sienkiewicz – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był Henryk Sienkiewicz; wymienia główne dzieła pisarza 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie infografki notuje najważniejsze informacje dotyczące pisarza i jego twórczości 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę powieści historycznych Henryka Sienkiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje kontekst biograficzny i historyczny utworów Henryka Sienkiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje pytania do konkursu poświęconego życiu i twórczości Henryka Sienkiewicza
Henryk Sienkiewicz Krzyżacy (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> odtworza przebieg bitwy pod Grunwaldem; w opisie wyszukuje podane środki stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów, wskazuje kim chciałby być w czasie rekonstrukcji; w opisie bitwy wskazuje i nazywa środki stylistyczne, stara się określić ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje zdanie; opisuje narratora, cytuje odpowiednie fragmenty utworu; określa funkcję środków stylistycznych użytych w opisie bitwy 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje scenariusz; analizuje i interpretuje opis bitwy pod Grunwaldem; wybiera z tekstu skrzydlate słowa 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje scenopis fragmentu bitwy; realizuje film na podstawie własnego pomysłu
Jan Matejko Bitwa pod Grunwaldem	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, łączy je z tematem dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje malarskie sposoby przedstawienia wybranych postaci obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wykorzystane przez artystę środki języka malarskiego, wyjaśnia ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i komentuje przyczyny i efekty sposobu kreowania przez artystę malarskiej wizji historycznego wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie elementów obrazu; interpretuje dzieło malarskie
Drzewiej bywało... Archaizmy i archaizacja	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy, próbuje określić ich typy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są archaizmy, rozróżnia ich typy, wskazuje przykłady w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega archaizacja, jakim celom służy 	<ul style="list-style-type: none"> stara się celowo stosować archaizację w swoich tekstach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Andrzej Sapkowski <i>Granica możliwości (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje główne elementy świata przedstawionego w utworze; • wyjaśnia, jaki był cel wyprawy opisaney w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia uczestników wyprawy, przedstawia ich; • określa motywy, które skłoniły bohaterów do udziału w ekspedycji; • analizuje język, którym posługuje się wybrana postać z utworu; • rozpoznaje inwersję 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje łączące bohaterów utworu; • ocenia pobudki, którymi kierowali się poszczególni bohaterowie biorący udział w wyprawie; • rozpoznaje stylizację w utworze, nazywa jej rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego opowiadanie należy do utworów fantazy; • przedstawia i komentuje postawy życiowe, reprezentowane przez bohaterów, • wyjaśnia, co to jest gwara śródo-wiskowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rodzaj i cel nawiązania przez autora do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
Składniowe łami-główki. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca podane zdania pojedyncze w wypowiedzenia wielokrotnie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy składniowej wypowiedzeń wielokrotnie złożonych
Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadza do tekstu wiersza znaki interpunkcyjne, odczytuje zgodnie z nimi głośno tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia niektóre określenia prezentujące bohaterów wiersza, próbuje wyjaśnić ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady kolokwializmów i paradoksów; wyjaśnia, jakie znaczenia zostały dzięki nim wyeksponowane 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia poetyckie sposoby przedstawiania bohaterów, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu
Wiktór Hugo <i>Katedra Marii Panny w Paryżu (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia, jakie funkcje pełniła tytułowa katedra w czasach średniowiecza; • odtwarza przebieg zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wymienia elementy fasady katedry; • prezentuje bohaterów tekstu, opisuje ich przeżycia 	<ul style="list-style-type: none"> • z punktu widzenia paryskiego przewodnika opisuje fasadę katedry, • wskazuje wspólne cechy gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie symboliczne funkcje pełniły poszczególne elementy architektoniczne katedry; • porównuje literacki opis katedry z podanymi dziełami malarskimi 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie katedry gotyckiej wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>tekst kultury</i>
Kropka, kreska, kropka, czyli interpunkcyjne SOS. Interpunkcja w wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> • zna najczęściej stosowane znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wymienione w podręczniku znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne zgodnie z regułami składniowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne ze świadomością funkcji, które pełnią 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje znaki interpunkcyjne w celu osiągnięcia efektu artystycznego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Miron Białoszewski <i>Fioletowy gotyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście wiersza obrazy poetyckie; na podstawie wzoru pisze podanie 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z podanych propozycji, wyjaśnia znaczenie niektórych metafor tworzących obrazy poetyckie; pisze podanie 	<ul style="list-style-type: none"> próbuje samodzielnie wyjaśnić znaczenia wynikające z metaforyki utworu; pisze podanie, stosuje właściwy układ graficzny zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różne perspektywy, z których patrzy osoba mówiąca, wyjaśnia znaczenie tego zabiegu; pisze podanie, przestrzega wszystkich wyznaczników tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo interpretuje fragmenty utworu; samodzielnie pisze podanie, używając rzeczowych i celowych argumentów
Irving Stone <i>Udręka i ekstaza (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy pracy nad posągiem; wskazuje nawiązania do biblijnej opowieści; opisuje rzeźbę 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu opisuje sposób pracy Michała Anioła; wyjaśnia, dlaczego biblijny Dawid stał się postacią przedstawioną przez artystę 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu przedstawia przeżycia twórcy w czasie rzeźbienia; omawia wzorce, do których odwoływał się w swej pracy Michał Anioł 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje i komentuje przebieg procesu twórczego przedstawionego w tekście; na podstawie tekstu wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega niezwykłość <i>Dawida</i> 	<ul style="list-style-type: none"> w interpretacji odwołuje się do kontekstów historycznych, kulturowych, filozoficznych; przedstawia swoją ocenę twórcy
Od mecenasa do sponsora. Zapożyczenia w języku polskim	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraźne zapożyczenia w tekście; wie, w jakim słowniku szukać informacji na ich temat 	<ul style="list-style-type: none"> zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, korzysta z odpowiedniego słownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje zapożyczeń; stosuje je poprawnie w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo stosuje zapożyczenia, zna i stosuje zasady ich używania 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zasady używania zapożyczeń w języku polskim, ocenia ich wpływ na zmiany w języku
Jan Kochanowski <i>Fraszki: Do gór i lasów, O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z przypisów, przekłada teksty na język współczesny; określa osobę mówiącą w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę fraszek; cytuje fragmenty utworu odwołujące się do biografii poety; wskazuje, że czytane utwory to fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza sposób myślenia i wartościowania zawarty w utworach; wyszukuje podane środki językowe i stara się określić ich funkcję; wymienia cechy gatunkowe fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> określa rodzaj liryki, jaki reprezentują utwory; wyjaśnia funkcję użytych w utworach środków językowych interpretuje fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje utwory; wyjaśnia znaczenie motywu <i>theatrum mundi</i> i wskazuje jego związek z utworami J. Kochanowskiego
Jan Kochanowski <i>Pieśń IX [Nie porzucaj nadzieje...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własnymi słowami fragmenty tekstu; cytuje urywki dotyczące zmienności losu 	<ul style="list-style-type: none"> parafrazuje tekst pieśni; wyszukuje w słowniku przykłady związków frazeologicznych ze słowem <i>fortuna</i> rozpoznaje utwór jako pieśń 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek bogini Fortuny z treścią wiersza; formułuje rady dla współczesnego człowieka wynikające z utworu; podaje gatunkowe cechy pieśni 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; wyjaśnia przesłanie tekstu; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia główne założenia stoicyzmu i epikureizmu; wykorzystuje w interpretacji utworu kontekst filozoficzny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Jan Kochanowski <i>Pieśń XXV [Czego chcesz od nas, Panie...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kto jest adresatem wypowiedzi lirycznej, potwierdza swoją odpowiedź cytataми; • wymienia, za co dziękuje osoba mówiąca; • formułuje proste podziękowanie oraz tekst o charakterze argumentacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; • wyjaśnia funkcję pytań retorycznych; • pisze podziękowanie; • tworzy tekst argumentacyjny, korzystając z wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje emocje osoby mówiącej; • wskazuje środki poetyckie i określa ich funkcję; • rozpoznaje tekst jako hymn; • pisze tekst argumentacyjny, wykorzystując środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia obraz Boga ukazany w utworze; • opisuje środki rytmizujące tekst; • wskazuje w utworze cechy hymnu; • pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia główne założenia światopoglądu renesansowego; • przedstawia swoją opinię na temat uniwersalnego przesłania utworu; • samodzielnie pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując różne rodzaje argumentów
Jan Paweł II <i>Przekroczyć próg nadziei (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat tekstu; • z pomocą nauczyciela pisze plan tekstu; • wskazuje tezę; • zapoznaje się z różnymi rodzajami rozprawek 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości wspomniane w tekście; • odtwarza plan tekstu; • wskazuje fragment zawierający wnioski; • zauważa różnice w podanych typach rozprawek 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża swoje zdanie na temat godności; • wymienia argumenty i przykłady przywołane w tekście dla uzasadnienia tezy; • pisze rozprawkę, wybierając jeden z omówionych typów 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji na temat godności; • odtwarza konstrukcję tekstu; • analizuje fragment zawierający polemikę; • samodzielnie pisze rozprawkę w jednym z typów 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje atrybut godności; • prowadzi polemikę; • doбира typ rozprawki do zobrazowania swojego toku myślenia
Stanisław Barańczak <i>Południe</i>	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania do tekstu; • dostrzega niezwykłość graficznego zapisu tekstu, próbuje wyjaśnić jego związek z tematyką wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • z podanych propozycji hipotez interpretacyjnych wybiera tę, którą uważa za najtrafniejszą; • wyjaśnia związek graficznego zapisu tekstu z tytułem i tematyką utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje samodzielnie sformułować hipotezę interpretacyjną dotyczącą znaczeń tekstu; • z podanych propozycji wybiera znaczenia metafor występujących w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własną propozycję interpretacji utworu; • wyjaśnia znaczenie metafor występujących w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje związki wiersza z epoką baroku
W kręgu polskiego oświecenia – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne instytucje polskiego oświecenia; • rozpoznaje Ignacego Krasickiego jako przedstawiciela oświecenia i autora bajek 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy charakterystyczne polskiego oświecenia; • przypomina cechy gatunkowe bajki 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najważniejsze wydarzenia z historii Polski przypadające na epokę oświecenia; • wymienia tytuły bajek I. Krasickiego, wskazuje w nich alegorie i morał 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia założenia ideowe epoki oświecenia; • wskazuje w wybranych bajkach I. Krasickiego cechy gatunkowe tych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie poszukuje informacji o innych uczestnikach obiadów czwartkowych ukazanych na fotografiach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Zofia Kossak Obiad czwartkowy	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza podstawowe informacje o obiadach czwartkowych (miejsce, czas, cel, uczestnicy) 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkich uczestników obiadów czwartkowych, przedstawia ich 	<ul style="list-style-type: none"> zbiera i przedstawia dodatkowe informacje o uczestnikach obiadów czwartkowych i przebiegu ich spotkań 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegała ważna dla polskiej kultury rola obiadów czwartkowych 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje zdobytą wiedzę do przygotowania „szkolnego obiadu czwartkowego”
Na pomoc Matejce i Moniuszce, czyli stąpanie po kruchym lodzie... O odmianie nazwisk	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe reguły odmiany nazwisk, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> stara się poprawnie odmieniać nazwiska 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły odmiany nazwisk, stosuje je w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie odmienia wszystkie typy nazwisk 	<ul style="list-style-type: none"> bada etymologię wybranych nazwisk
Ignacy Krasicki Żona modna	<ul style="list-style-type: none"> czyta i rozumie tekst, korzystając z przypisów; wyodrębnia zdarzenia; wie, że <i>Żona modna</i> to satyra 	<ul style="list-style-type: none"> określa narratora; wskazuje fragmenty zawierające wyolbrzymienia, określa funkcję takiego zabiegu; wymienia główne cechy satyry 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje głównych bohaterów; wymienia zjawiska i cechy podane w tekście krytyce; wskazuje środki językowe wykorzystywane w satyrze 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje ironię; wyjaśnia znaczenie puenty wskazuje cechy satyry w utworze I. Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> pisze parodię satyry I. Krasickiego; nagrywa utwór w formie audiobooka
Adam Mickiewicz Świtez (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza główne wydarzenia utworu; wymienia bohaterów utworu, dzieli je na postaci fantastyczne i realistyczne; przypomina główne cechy ballady 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje wydarzenia przedstawione w utworze, dzieli je na fantastyczne i realistyczne; określa postawy bohaterów przedstawionych w retrospekcji z punktu widzenia dobra i zła; wskazuje cechy ballady w utworze; dostrzega różnorodność zastosowanych środków poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzieli dwa plany czasowe w utworze, przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; określa postawy bohaterów i narratora wobec rzeczywistości; wskazuje w utworze cechy różnych rodzajów literackich; omawia funkcję zastosowanych środków poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym jest retrospekcja; wyjaśnia, czemu służy w toku narracji i jakie skutki wywołuje; komentuje, w jaki sposób ukazany został problem winy i kary w utworze; przedstawia balladę jako gatunek literacki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w balladzie cechy romantycznego światopoglądu; pisze scenariusz programu dotyczącego zjawisk nadnaturalnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Gdziekolwiek będziesz... Nazwy miejscowe i ich odmiana	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje nazwy miejscowe; stosuje poprawną odmianę popularnych i często używanych nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować poprawną odmianę nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie odmienia nazwy miejscowe; rozpoznaje rodzaje nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły odmiany nazw miejscowych, poprawnie stosuje je w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady odmiany nazw miejscowych
Adam Mickiewicz Do M***	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być osoba mówiąca i adresat utworu, przywołuje odpowiednie fragmenty tekstu; dostrzega rytmiczność utworu, próbuje ustalić, z czego ona wynika 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa relacje łączące osobę mówiącą i adresata, popiera swe ustalenia przykładami z tekstu; omawia układ rymów, budowę strof, wskazuje te elementy jako sposób rytmizacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną, wyodrębnia zdarzenia i sytuacje, o których mówi podmiot liryczny; wymienia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia stan psychiczny osoby mówiącej, nazywa jej uczucia; omawia sposoby rytmizacji tekstu; wyjaśnia, jak wpływa ona na nastrój i przedstawiane emocje 	<ul style="list-style-type: none"> łączy tekst z biografią poety, podaje argumenty; proponuje motyw muzyczny pasujący do rytmu tekstu
Adam Mickiewicz Stepy akermzańskie	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sytuację liryczną i osobę mówiącą w wierszu; nazywa przeżycia podmiotu lirycznego; wie, jak zbudowany jest sonet; dokonuje głosowej prezentacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w opisach epitety i porównania, określa ich funkcję; opisuje sytuację podmiotu lirycznego; wskazuje najważniejsze cechy sonetu; recytuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję hiperboli; analizuje środki fonetyczne; wyjaśnia, co to jest sonet; recytuje utwór, starając się oddać emocje osoby mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zastosowaną w wierszu gradację oraz jej wpływ na sytuację bohatera; wyjaśnia znaczenie motywu <i>homo viator</i> oraz łączy go z tekstem; wskazuje cechy sonetu w utworze; recytuje wiersz, stosując różnorodne środki wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; podaje przykłady synestezji; czyta inne sonety A. Mickiewicza; przedstawia głosową interpretację utworu
Juliusz Słowacki Balladyna	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady realistycznych i fantastycznych wydarzeń; przedstawia krótko osoby dramatu; przedstawia tytułową bohaterkę; wie, że utwór jest dramatem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze wydarzenia akcji; wymienia postacie fantastyczne, podaje przykłady ich ingerencji w losy innych bohaterów; nazywa cechy osobowości tytułowej bohaterki; podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> szereguje najważniejsze wydarzenia akcji; nazywa najważniejszą cechę każdej postaci; tworzy portret psychologiczny tytułowej bohaterki; wydobywa z tekstu poboczne informacje, ustala, czego dotyczą; wskazuje cechy gatunkowe tragedii 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wydarzenia o największym napięciu dramatycznym, motywuje swój wybór; charakteryzuje wybranego bohatera, wprowadza elementy oceny; uzasadnia, że <i>Balladyna</i> jest tragedią 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie tragizmu; przygotowuje uwspółcześioną wersję dramatu do wystawienia na scenie klasowego teatru

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Świat na scenie – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • sytuuje na osi czasu rozwój teatru; • wymienia rodzaje teatru przedstawione w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje główne cechy każdego z przedstawionych rodzajów teatru 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje rodowód teatru europejskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między różnymi rodzajami teatru 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje scenki obrazujące różnice pomiędzy różnymi rodzajami teatru
Juliusz Słowacki Hymn	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera fragmenty opisujące przestrzeń, wydobywa z nich znaczenia dosłowne; • ustala, kim może być osoba mówiąca, uzasadnia swą opinię przykładami z tekstu; • rozpoznaje refren w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie związane z przestrzenią; • wskazuje fragmenty mówiące o przeszłości i przyszłości bohatera lirycznego, komentuje je; • analizuje budowę tekstu, wskazuje powtarzające się elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje sposób tworzenia obrazów poetyckich związanych z przestrzenią; • określa stan psychiczny i emocje bohatera; ustala, czym są spowodowane; • omawia kompozycję wewnętrzną i budowę wiersza, łączy je z nastrojem utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa symboliczny charakter przestrzeni, łączy ją z emocjami osoby mówiącej; • zna pojęcie liryki osobistej; wyjaśnia, dlaczego utwór należy do tego typu liryki; • analizuje budowę i kompozycję wewnętrzną 	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowuje interpretację; • przywołuje kontekst historyczno-biograficzny utworu
Cyprian Norwid Za wstęp (Ogólniki)	<ul style="list-style-type: none"> • własnymi słowami odtwarza treść kolejnych strof; • wskazuje, co niezwykle dostrzega w budowie i zapisie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, o jakich etapach życia człowieka mówi wiersz, podaje cytaty z tekstu; • omawia warstwę interpunkcyjną utworu, próbuje określić efekty uzyskane za pomocą znaków interpunkcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie metafor przedstawiających etapy życia człowieka; • analizuje język poetycki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nowatorstwo formy i języka utworu, wyciąga wnioski; • formułuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza poglądy poety na temat roli poezji, wskazuje, które wartości uznaje on za najważniejsze
Odpowiednie dać rzeczy – słowo... Etykieta językowa	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje wypowiedź do sytuacji i odbiorcy; • zachowuje kulturę języka 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje podstawowe zasady etykiety językowej; • przypomina zasady grzeczności obowiązujące w komunikacji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady form adresatywnych; • formułuje rady i wskazówki dotyczące zasad komunikacji w internecie 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje zasady ogólne i szczegółowe dotyczące etykiety językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje wnioski na temat stosowania zasad grzeczności językowej
Bolesław Prus Kroniki tygodniowe (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje temat tekstu; • pisze sprawozdanie z wydarzenia, którego był świadkiem lub uczestnikiem 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje problemy poruszone w tekście; • wskazuje zastosowane środki stylistyczne, określa ich funkcję; 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza opinie i oceny autora tekstu; • nazywa najważniejsze cechy stylu autora, popiera je przykładami; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny; • charakteryzuje styl tekstu, zwraca uwagę na jego specyficzne cechy; 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy tekstu jako felietonu; • stara się nadać swojemu artykułowi cechy felietonu;

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
		<ul style="list-style-type: none"> pisze sprawozdanie, próbuje stosować funkcjonalny styl wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> pisze artykuł związany tematycznie ze wskazanymi problemami 	<ul style="list-style-type: none"> pisze artykuł poruszający problemy, które uznaje za ważne 	<ul style="list-style-type: none"> opracowuje tekst swojego artykułu na komputerze
Gatunki dziennikarskie	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie informacji wstępnych wyciąga najważniejsze zadania tekstów prasowych; przedstawia ostatnio przeczytane teksty prasowe, określa ich tematykę 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe gatunki prasowe; próbuje ocenić przeczytane ostatnio teksty prasowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela gatunki prasowe, zna ich podstawowe cechy, rozpoznaje je w tekstach; wartościuje przeczytane ostatnio teksty prasowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między tekstem literackim a tekstem dziennikarskim; komentuje, ocenia i wartościuje poznawane samodzielnie teksty prasowe 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje i ocenia sposoby wpływania na odbiorców stosowane przez dziennikarzy; przygotowuje klasowy newsletter
Zbigniew Herbert <i>Pan Cogito czyta gazetę</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia treść artykułów, które zwróciły uwagę bohatera lirycznego; określa reakcję bohatera na ich treść 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób bohater czytał artykuły; określa tematykę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich; określa problematykę utworu i wypowiada się na ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje przesłanie utworu; w wypowiedzi używa w sposób celowy cytatów z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim jest Pan Cogito, podaje etymologię jego imienia i związek z przeczytanym utworem
Odpowiedzialność za słowo. Etyka językowa	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe zasady etyki wypowiedzi i je stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> omawia podstawowe zasady etyki wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakich sytuacjach dochodzi do łamania etyki języka 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wypowiedzi innych (np. w internecie) pod względem zachowania zasad etyki wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje refleksje na temat prawdy i kłamstwa w języku; uzasadnia odpowiedź
Ryszard Kapuściński <i>Jeszcze dzień życia (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> streszcza poznany fragment reportażu; wyodrębnia z tekstu fragmenty opisowe; ustala, czego dotyczą; wymienia podstawowe cechy reportażu jako gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze wydarzenia, ustala powiązania przyczynowo-skutkowe między nimi; we fragmentach opisowych wskazuje i nazywa środki językowe; wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek, podaje przykłady utworów tego typu 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie przedstawionych wydarzeń określa tematykę i problematykę reportażu; wyodrębnia z tekstu dygresje, ustala, czego dotyczą, jaką pełnią funkcję w tekście; rozpoznaje cechy stylu publicystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jakie prawdy ogólne i refleksje można sformułować po zapoznaniu się z treścią reportażu; charakteryzuje styl reportażu R. Kapuścińskiego; porównuje styl publicystyczny ze stylem naukowym, formułuje wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście mowę pozornie zależną, wyjaśnia, czym się charakteryzuje; podjęmuje próby napisania reportażu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>O Panu Jezusie i zbójnikach (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów opowiadania, proponuje zasadę ich podziału; wyodrębnia wyrazy gwarowe, próbuje je wyjaśnić na podstawie kontekstu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia utworu, dzieli je na realistyczne i fantastyczne; tłumaczy fragmenty zdań, w których występuje stylizacja gwarowa 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia punkt kulminacyjny, określa kompozycję utworu; rozpoznaje różne sposoby stylizacji gwarowej, podaje ich przykłady z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problematykę utworu, omawia różnice między sprawiedliwością ludzką a boską; rozumie całość tekstu, tłumaczy go na język literacki, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa 	<ul style="list-style-type: none"> określa gatunek opowieści; samodzielnie poszukuje informacji o języku gwarowym swojego regionu
Jak głowa, taka mowa. Gwary i dialekty	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela język ogólny i gwarowy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie najczęściej spotykanych regionalizmów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje cechy języka własnego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie znaczenie dla kultury narodowej mają regionalne odmiany języka 	<ul style="list-style-type: none"> pisze opowiadanie, próbując zastosować stylizację gwarową
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia szkolne perepetye bohatera ukazane w tekście; podaje różnice między swoją a dawną szkołą; wie, co to jest życiorys tradycyjny 	<ul style="list-style-type: none"> streszcza tekst zamieszczony w podręczniku; charakteryzuje szkołę, do której uczęszczał bohater; podejmuje próby napisania tradycyjnego życiorysu 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczyny i cel buntu młodzieży szkolnej; nazywa wartości ważne dla bohatera tekstu; pisze tradycyjny życiorys 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje ironię; wyjaśnia cel tworzenia powieści wspomnieniowych; pisze tradycyjny życiorys, stosując obowiązujące zasady 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje styl pisarski M. Wańkowicza; wymienia sytuacje, w których współcześnie spotykamy się z tradycyjnym życiorysem
Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia koleje losu głównych bohaterów; określa czas akcji i czas fabuły 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy zbiorowości ukazanej w tekście; wskazuje retrospekcję; opisuje przeżycia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera zbiorowego; omawia wątki; porównuje treść lektury z fragmentem <i>Dzienników S. Żeromskiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę uczniów; wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu powieści; ocenia filmową adaptację utworu 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje symboliczne znaczenie elementów powieści; poszerza interpretację o kontekst historyczny i kulturowy
Ilu użytkowników, tyle języków. Style funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje stylów użytkowych; dostosowuje styl wypowiedzi do realizowanej formy 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie stylu; rozpoznaje style użytkowe 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy poszczególnych stylów użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> pisze wypowiedzi w różnych stylach 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy dobrego stylu; pracuje nad własnym stylem

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Bolesław Leśmian *** [W malinowym chruśniaku]	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację liryczną zaprezentowaną w wierszu; przytacza określenia dotyczące malin, próbuje określić stworzony w ten sposób nastrój 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów lirycznych wiersza; wypisuje z tekstu neologizmy, wyjaśnia ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa przeżycia i emocje bohaterów; wyjaśnia, co jest ich źródłem; wyodrębnia z tekstu sformułowania przywołujące kolory, dźwięki, zapachy, wyjaśnia ich rolę w budowaniu atmosfery wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przedstawione w utworze elementy przyrody; ocenia, jaka ranga została przypisana światu natury; analizuje język poetycki utworu; komentuje sposób kreowania świata 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; wyjaśnia związki malarstwa M. Chagalla z wierszami B. Leśmiana
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami historię opowiedzianą w utworze; prezentuje swoje wrażenia związane z poznanym tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia realistyczne i fantastyczne elementy przedstawionego świata; wymienia neologizmy, ustala, od jakich wyrazów pochodzą i co oznaczają 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze; określa nastrój utworu; wskazuje i nazywa środki językowe, dzięki którym został on stworzony 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jakie postawy wobec świata są zaprezentowane w tekście, określa postawę osoby mówiącej wobec nich; analizuje język utworu, wskazuje jego specyficzne cechy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje refleksje po omówieniu utworu; wyjaśnia symboliczne znaczenie muru
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Wiersze (wybór)</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa ogólną tematykę wszystkich wierszy; wskazuje elementy wypowiedzi pozwalające określić osobę mówiącą; wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> konkretyzuje temat każdego utworu; określa osobę mówiącą; wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, określa ich znaczenie dla tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wspólne elementy tematyczne utworów; nazywa emocje, określa stan uczuciowy osoby mówiącej; wyodrębnia obrazy poetyckie, omawia sposoby ich kreowania 	<ul style="list-style-type: none"> łączy tematykę utworów z poezją o tematyce uczuciowej, podaje przykłady innych, podejmujących ją twórców; opisuje sytuacje liryczne zobrazowane w wierszach, łączy z nimi stany uczuciowe osoby mówiącej; dostrzega puenty, komentuje ich rolę w budowaniu znaczeń całości 	<ul style="list-style-type: none"> określa ogólnie cechy poezji M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej; pisze i przedstawia monodram inspirowany jej twórczością
Magdalena Samozwaniec <i>Maria i Magdalena (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia uczestników spotkania, przedstawia ich; na podstawie wzoru pisze CV 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia twórców biorących udział w spotkaniu, gromadzi o nich dodatkowe informacje; pisze samodzielnie CV 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia realia życia literackiego zaprezentowane w utworze; pisze CV, zachowuje formę graficzną tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje intencje wypowiedzi bohaterów; pisze CV, realizuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu charakteryzuje klimat epoki dwudziestolecia międzywojennego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Umberto Eco <i>Zapiski na pudełku od zapalek</i>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje główny problem poruszony w tekście; wyjaśnia cel tekstu i intencje autora 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką funkcję pełnią książki w życiu człowieka, cytuje odpowiednie fragmenty; podaje argumenty dowodzące subiektywizmu autora 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje stanowisko w sprawie lektur szkolnych, uzasadnia je; wskazuje środki językowe podkreślające dystans autora 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście cechy gatunkowe felietonu; tworzy plakat promujący czytelnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy notatkę graficzną prezentującą cechy felietonu
Nieszczęścia nie będzie. <i>Pisownia wyrazów z partykułą nie</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyjątki od obowiązujących reguł 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje tekst dyktanda sprawdzającego zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wyrazy i ich formy pozwalające wskazać osobę mówiącą w wierszu; podaje przykłady przenośni 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i emocje wyrażane przez osobę mówiącą; wskazuje rymy, wiąże ich układ z rytmem wiersza; wskazuje wszystkie przenośnie zastosowane w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> próbuję określić, kim może być osoba mówiąca; omawia budowę i układ wersów, wiąże swe spostrzeżenia z rytmem wiersza; wyjaśnia znaczenie wybranej przenośni 	<ul style="list-style-type: none"> określa postawę życiową osoby mówiącej; wskazuje i omawia wszystkie elementy rytmizujące wiersz; interpretuje znaczenia wynikające z metaforyki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; wymienia „składniki” wiersza
Środki stylistyczne – infografika	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe środki stylistyczne, nazywa je 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne; wskazuje je w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście środki stylistyczne należące do różnych kategorii; próbuję określić ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję różnorodnych środków stylistycznych użytych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie i twórczo stosuje środki stylistyczne w tekstach własnych
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza podstawowe realia okupowanej Warszawy; wymienia główne akcje Małego Sabotażu, opowiada o przebiegu jednej z nich; przedstawia bohaterów utworu, podaje ich imiona, nazwiska, pseudonimy, zainteresowania; 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o realiach okupowanej Warszawy, przywołuje fragmenty tekstu; wyjaśnia, czym był Mały Sabotaż, porządkuje informacje związane z akcjami małego sabotażu; opowiada o wybranej akcji dywersyjnej opisaną w utworze; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia, jak żyli ludzie w okupowanej Warszawie; zbiera wiadomości na temat akcji Małego Sabotażu, uogólnia je; zbiera, porządkuje i uogólnia informacje związane z akcjami dywersyjnymi opisanymi w utworze; porównuje głównych bohaterów utworu, formułuje wnioski; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia głównych bohaterów utworu jako reprezentantów „pokolenia Kolumbów”; tworzy notkę biograficzną, selekcjonuje, porządkuje informacje; relacjonuje przebieg akcji pod Arsenałem, przedstawia emocje uczestników; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia refleksje związane z dylematami moralnymi, jakie przeżywali bohaterowie biorący udział w akcjach dywersyjnych; wyjaśnia, do jakiego typu literatury można zaliczyć utwór A. Kamińskiego, uzasadnia swą opinię;

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> według wzoru tworzy notkę biograficzną; odtworza przebieg akcji pod Arsenalem; według wzoru tworzy opis sytuacji; wyjaśnia, skąd pochodzi tytuł utworu 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co łączyło głównych bohaterów utworu; tworzy notkę biograficzną; opowiada o przebiegu akcji pod Arsenalem; tworzy opis sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy notkę biograficzną, zwraca uwagę na porządek informacji; relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem; tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy opis sytuacji, stosuje funkcjonalnie środki językowe, dynamizujące wypowiedź; wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, w jaki sposób bohaterowie zrealizowali przesłanie poetyckie Słowackiego
Lepiej zapobiegać. O normie językowej i błędach w wypowiedziach	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; poprawia błędy wskazane przez nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować normę wzorcową i użytkową; rozumie, na czym polega błąd językowy; poprawia błędy 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje normę wzorcową i użytkową; korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu poprawienia błędów 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje błędów językowych; dokonuje autokorekty własnego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje reguły i normy językowe obowiązujące w polszczyźnie; formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym
Krzysztof Kamil Baczyński Elegia o... [chłopcu polskim]	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie; ustala, kto może być osobą mówiącą, a kto adresatem utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i omawia zasadę tworzenia obrazów poetyckich; komentuje relacje łączące osobę mówiącą z adresatem, przywołuje odpowiednie sformułowania z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega dwa plany czasowe, wyjaśnia zasadę ich zestawienia; wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu, formułuje uniwersalne przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforykę utworu; uogólnia refleksje na temat postaw człowieka wobec zła 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje refleksje na temat utworu powiązane z problematyką egzystencjalną
Anna Świrszczyńska Strzeła w oczy człowieka; Jej śmierć ma szesnaście lat	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co łączy bohaterów lirycznych obu wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie wspólne przeżycia i doświadczenia mieli bohaterowie obu utworów 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia sądy na temat postawy moralnej bohaterów obu wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje wynikające ze znaczeń obu tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje styl wypowiedzi poetyckich i określa jego wpływ na odbiór
Melchior Wańkowicz Ziele na kraterze (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z jakimi rzeczami wydarzeniami jest związany tekst M. Wańkowicza 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wymienia, w jaki sposób wyraża się pamięć o poległych powstańcach 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje symboliczne znaczenia zdarzeniom przedstawionym w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> łączy bohaterów utworu z tradycjami walki o niepodległość, dostrzega ciągłość historii i uniwersalizm postaw 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawy bohaterów; przedstawia wnikliwe refleksje na temat wyborów moralnych młodych ludzi w czasie wojny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Tadeusz Różewicz <i>Warkoczyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza sytuację liryczną, z którą związana jest wypowiedź osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega kontrast, wskazuje elementy kontrastujące ze sobą, wyjaśnia rolę kontrastu w tworzeniu znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega, że wiersz należy do liryki pośredniej, wyjaśnia, jakie ma to znaczenie dla wymowy utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa styl wypowiedzi osoby mówiącej; wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na wymowę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> sytuuje wiersz w kontekście historycznym i kulturowym
Ida Fink <i>Zabawa w klucz</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega i z czym jest związana sytuacja bohaterów opowiadania; porządkuje wydarzenia przedstawione w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim są bohaterowie opowiadania, z czego wynika ich zachowanie; wyodrębnia kolejne etapy akcji opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm tytułowej zabawy; odtwarza zmiany napięcia akcji, ustala, z czym są związane 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje na temat postaw człowieka w sytuacji zagrożenia; wyjaśnia, w jaki sposób konstrukcja akcji opowiadania podkreśla jego dramatyzm 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia kontekst dotyczący problematyki Holocaustu; szuka informacji o innych utworach dotyczących tej tematyki
Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osoby, o których jest mowa w wierszu, charakteryzuje je; rozpoznaje lirykę pośrednią 	<ul style="list-style-type: none"> ustala relacje między osobami, o których jest mowa w wierszu; ustala, kim może być osoba mówiąca, dlaczego nie ujawnia się bezpośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje przestrogi kierowane do adresata wypowiedzi; nazywa wartości, po stronie których opowiada się osoba mówiąca 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim dla zbiorowości jest artysta, na czym polega jego misja; wyjaśnia, jak artysta wypełnia swoją misję 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, odwołując się do kontekstu historycznego
Deklaracja praw człowieka (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe prawa człowieka zapisane w Deklaracji... 	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje z fragmentu <i>Deklaracji...</i> słowa, które uznaje za najważniejsze; wskazuje cel stworzenia dokumentu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości, o których mówi fragment <i>Deklaracji...</i>; wypowiada się na temat praw człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> bierze udział w dyskusji na temat przestrzegania praw człowieka w dzisiejszym świecie; określa cechy języka, jakim został napisany dokument 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest preambuła, wskazuje jej funkcję; porównuje styl tekstu poetyckiego i styl dokumentu, ocenia ich wpływ na odbiór
Wisława Szymborska <i>Koniec i początek</i>	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje z tekstu sformułowania wiążące się z wojną; wyodrębnia obrazy poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynności wykonywane przez ludzi po wojnie, uogólnia je; wskazuje frazeologizmy, wyjaśnia ich rolę w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje tytuł utworu, zestawia go z treścią wypowiedzi poetyckiej; dostrzega ironię w wypowiedzi; ustala, czego dotyczy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia i komentuje stosunek ludzi do minionych wydarzeń wojennych; analizuje język wypowiedzi poetyckiej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną interpretację utworu; określa funkcję środków poetyckich
Gatunki literackie – infografika	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela podstawowe gatunki należące do epiki, liryki i dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady utworów należących do gatunków wskazanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega synkretizm rodzajowy, wymienia gatunki synkretyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w utworach literackich ich cechy gatunkowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje utwory niejednorodnie gatunkowo, omawia ich cechy

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Wisława Szymborska <i>Utopia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słowa <i>utopia</i>, tworzy z nim poprawne związki wyrazowe; • wypisuje z tekstu nazwy własne, ustala, czego dotyczą 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady obrazujące, co może być utopia; • wyjaśnia sposób tworzenia nazw własnych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, o jakiej utopii jest mowa w wierszu; • łączy nazwy własne, użyte w tekście, ze sposobem myślenia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia metaforykę wiersza, wykorzystuje podane znaczenie metafor do sformułowania znaczeń tekstu; • odtwarza refleksje osoby mówiącej na temat wartości w życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje przesłanie utworu; • szuka informacji o innych tekstach kultury wykorzystujących motyw <i>utopii</i>
Aldous Huxley <i>Nowy wspaniały świat (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ustala miejsce, czas opisywanych wydarzeń; • przedstawia swoje wrażenia związane ze światem opisanym w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje dotyczące tego, co widzieli studenci w czasie wizyty w ośrodku; • ocenia świat opisany w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki był cel działań prowadzonych w ośrodku; • ocenia świat opisany w tekście, przedstawia argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje, jaki jest świat przedstawiony w utworze; • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i>, uzasadnia, dlaczego można je łączyć z poznanym tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wizję A. Huxleya z punktu widzenia człowieka żyjącego w XXI w.
Stawomir Mrozek <i>Artysta</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia w punktach przebieg spotkania; • próbuje napisać list motywacyjny, korzystając z podanego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza tekst; • wypowiada się na temat zachowania Koguta; • pisze list motywacyjny, korzystając z wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze notatkę z odbytej rozmowy; • komentuje postawę Koguta; • pisze poprawny list motywacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje ofertę pracy w imieniu dyrektora cyrku; • pisze list motywacyjny, stosuje zasady obowiązujące w tworzeniu tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje zestaw porad dla osób uczestniczących w rozmowie kwalifikacyjnej; • pisze przemyślany i funkcjonalny list motywacyjny
Stanisław Jerzy Lec <i>Myśli nieuczesane (wybór)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje słowa bliskoznaczne do wyrazu <i>aforyzm</i>; • wie, jaki utwór nazywamy aforyzmem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak rozumie wybrane przez siebie aforyzmy; • wymienia podstawowe cechy aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje intencje wybranych aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie tytułu zbioru; • objaśnia, na czym polega concept utworów S.J. Leca 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wyklejanki-kolaże inspirowane aforyzmami S.J. Leca
Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i>	<ul style="list-style-type: none"> • określa sytuację odtwarzaną przez tekst wiersza; • dostrzega nawiązania do języka przemówień, wskazuje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, kim może być osoba mówiąca; • wskazuje typowe cechy języka przemówień występujące w tekście wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje charakterystyczne cechy świata opisanego w utworze; • ocenia styl języka wykorzystany w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega uniwersalny charakter prezentowanego świata; • komentuje, w jaki sposób poeta uwidacznia w utworze swoją postawę 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własne refleksje na temat wiersza; • sytuuje utwór w kontekście historycznym i kulturowym

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Małgorzata Hillar <i>My z II połowy XX wieku</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala, w czym imieniu wypowiedzi się osoba mówiąca; wyjaśnia pojęcie <i>pokolenie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia przywoływane przez osobę mówiącą; podaje znane mu przykłady różnych pokoleń, przypomina ich wspólne doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega kontrast, wyjaśnia, czego dotyczy; próbuje scharakteryzować pokolenie, do którego należy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na jakie problemy zwraca uwagę poetycka wypowiedź; próbuje wskazać wartości ważne dla pokolenia, do którego należy 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje znaczenie przesłania wiersza w świecie współczesnym, wskazuje uniwersalność utworu
Paulo Coelho <i>Alchemik (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje główne składniki świata przedstawionego w utworze; streszcza opowiadanie starca 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie analizuje główne składniki świata przedstawionego; proponuje własne zakończenie historii przedstawionej we fragmencie 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposób kreacji świata przedstawionego; wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, ustala jego związek ze znaczeniami tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i komentuje sposób kreacji świata przedstawionego; ustala, jakie prawdy o życiu człowieka zawiera opowiadanie starca 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie formułuje przesłanie tekstu
Od słowa do legendy. Treść i zakres wyrazu	<ul style="list-style-type: none"> układa definicje podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> określa treść i zakres podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje ciągi wyrazów według ich treści i zakresu znaczeniowego 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić, czym różni się treść wyrazu od jego zakresu znaczeniowego 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje wiedzę i umiejętności na temat treści i zakresu wyrazów w precyzyjnym wystawianiu się
Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i>	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje główną bohaterkę; przedstawia treść wybranych wątków; bierze udział w rozmowach na temat książki 	<ul style="list-style-type: none"> określa osobowość głównej bohaterki; wymienia wątki; określa narratora; prezentuje fragmenty szczególnie poruszające; opisuje uczucia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza oceny innych na temat głównej bohaterki; prezentuje świat przedstawiony utworu; wyjaśnia metafory zawarte w tekście; przedstawia swoją opinię na temat bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę głównej bohaterki; wypowiada się na temat problemów poruszonych w utworze; wskazuje przykłady zabaw językowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje problemy poruszone w tekście; wymienia utwory literackie i filmy, do których nawiązała autorka powieści, określa sposób i cel nawiązania
Epoki literackie – infografika	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy epok literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy epok literackich w kolejności chronologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> sytytuje w czasie poszczególne epoki literackie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia głównych przedstawicieli każdej epoki literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy epok literackich, zwracając uwagę na pokrewieństwo i przeciwstawienie pewnych okresów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzone (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	ponadprogramowe (celujący)
	UCZEŃ				
Paul Gauguin <i>Skąd przybywamy? Kim jesteśmy? Dokąd idziemy?</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, wskazuje najważniejsze cechy kompozycji obrazu, proponuje wyjaśnienie tytułu dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, jakimi środkami malarskimi zostały przedstawiane najważniejsze elementy dzieła, omawia zasady kompozycji postaci na obrazie, interpretuje tytuł obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje znaczenia wynikające z zastosowanych środków języka malarskiego, proponuje sposób odczytania znaczeń wynikających z kompozycji obrazu, wyjaśnia, z czego wynika uniwersalizm dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> omawia metaforykę obrazu, wyjaśnia, jak kompozycja obrazu podkreśla jego znaczenia przeznaczone, rozpoznaje na obrazie symbole znane z kultury i literatury 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w działaniach twórczych inspirowanych obrazem
Max Ehrmann <i>Desiderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości, o których jest mowa w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i głośno odczytuje zasady życia, które uznaje za szczególnie ważne dla współczesnego człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postawę życiową prezentowaną w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje postawę życiową, która została przedstawiona w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo odwołuje się do tekstu w podejmowanych działaniach artystycznych

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 8

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do <i>epiki, liryki</i> lub <i>dramatu</i>; zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach; stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach; posługuje się najważniejszą terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych; poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory; wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów;

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>fraszka, sonet, pieśń, hymn, satyra, tragedia, powieść historyczna</i>), odróżnia je od rodzajów literackich; • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych; • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami; • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem; • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki; • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał; • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych; • rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako <i>reportaż</i>; • zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków; • wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać; • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór; • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury; • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury; • wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu; • klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy; • rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>reportaż i felieton</i>); • znajduje w omawianych tekstach współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki literackie; • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: <i>neologizm, symbol, alegorię, ironię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów; • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór; • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, • wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury; • wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • wyszukuje i porządkuje cytaty; • wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa; • zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż, felieton</i>), 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów; • wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich; • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór; • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury; • funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, • funkcjonalnie i celowo wykorzystuje zgromadzone informacje; • określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki; • określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż, felieton</i>); • analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • biegle posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich; • objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi; • poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną; • samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów; • twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury; • porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury; • samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną; • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy; • wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową, publicystyką; • biegle wskazuje w tekstach cechy reportażu, felietonu; • samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich	nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, nazywa sposób nawiązania
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	<ul style="list-style-type: none"> • komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny; • dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; • rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • odróżnia mowę niezależną od zależnej; • zauważa zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje słownictwo gwarowe, środowiskowe; • stara się wzbogacać swoje słownictwo, wyjaśnia znaczenie wyrazów; • rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich; • podaje przykłady homonimów; • stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, • stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się; • stara się stosować normę wzorcową i użytkową; • tworzy poprawne wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • przekształca poprawnie mowę niezależną w zależną; • rozpoznaje zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe; • wzbogaca swoje słownictwo; • ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów; • stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • wyjaśnia znaczenie homonimów; • zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, • dostosowuje styl do formy wypowiedzi, • stosuje zasady etykiety językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji; • stosuje normę wzorcową i użytkową; • rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu; • rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i ograniczonym zasięgu, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, neologizmy, kolokwializmy, słowa gwarowe; • zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich; • odróżnia treść i zakres wyrazu; • używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • poprawnie używa homonimów; • rozpoznaje i nazywa różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, • świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega tworczy i sprawczy charakter działań językowych; • formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym; • rozróżnia i stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną • wskazuje funkcję wykorzystania w wypowiedzi różnych rodzajów słownictwa; • funkcjonalnie korzysta ze słowników; • różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego; • nazywa rodzaje nazw osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form; • nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi; • wyjaśnia zasady etykiety językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się; • formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy; • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu; • bogaci swoje słownictwo oraz poddaje refleksji rozwój i zróżnicowanie języka polskiego; • biegle używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych; • biegle używa użytkowych stylów wypowiedzi; • doskonalą własny styl wypowiedzi, mając świadomość cech dobrego stylu; • wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach; • zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze poprawnie, zauważa pełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty 	
TWORZENIE WYPOWIEDZI	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się ustnie na podany temat; • stara się używać prostych środków retorycznych; • z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi; • pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny; • stosuje akapity; • formułuje prostą tezę; • wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić; • przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia; • stara się podać przykłady ilustrujące argumenty; • z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania; • rozpoznaje w różnych tekstach niektóre środki perswazji i manipulacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych; • gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, starając się zachować wyznaczniki gatunku; • stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy; • formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji; • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów; • podaje przykłady ilustrujące argumenty; • formułuje proste wnioski; 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne; • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję; • stosuje akapity jako spójne całości myślowe; • formułuje tezę i hipotezę; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów; • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego; • podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty; • formułuje wnioski wynikające z argumentacji; • rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi; • funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę; • samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi; • samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej; • stosuje rytm akapitowy; • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę; • swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów; • podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty; • podsumowuje rozważania; 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się, realizując zamierzony cel; • wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne; • samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe; • twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy; • formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki; • wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy; • podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony; • samodzielnie formułuje wnioski; • rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji;

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza); formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu; głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje) formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu; głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu; interpretuje głosowo utwór literacki, starając się zaciekawić słuchacza 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu artystycznego; formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze; recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków głosowych
SAMOKSZTAŁCENIE	<ul style="list-style-type: none"> korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela; rozwija nawyk systematycznego uczenia się; uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych; uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; uczy się systematycznie; uczestniczy w projektach edukacyjnych; podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału; rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie; uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną; rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie; aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej; uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii; bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.; aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł; ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji; z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych; aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. występuje w roli lidera grupy; aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	<ul style="list-style-type: none"> chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.